

Šlehnout si něco drsnějšího

Zatímco ještě před několika lety by byl slovník hrdinů Trainspottingu provokací, dnes nějaká ta "kurvapíča" nikoho nezaskočí, a je tedy možné se nerušeně zabývat divadelními kvalitami díla. Hostující režisér Tomáš Svoboda inscenaci vystavěl na kontrastu několika rovin: ostré dialogy prokládají komediálně laděné střety mladých narkomanů se spořádaným světem, doplňkem jsou pasáže ironicky snové. Celek se však nepodařilo pevněji provázat, takže z větší části zůstává jen u sledu víceméně izolovaných scén, chatrně propojených sotva zřetelnou dějovou linkou. Také účinkující jako by hráli jen výstup od výstupu, konzistentnější postavu se podařilo vytvořit jen Filipovi Čapkovi v ústřední roli Marka.

Paradoxně vůbec nejhůře dopadly klíčové drsné pasáže, které zcela postrádají drtivou, rozmlženou, přes veškerou odporivost však zvláštním způsobem přitažlivou atmosféru drogového mikrosvěta. Publikum sice živě reagovalo na záplavu silných slov i drsných historek, zůstalo však prakticky jen u nich. Našly by se i další výhrady: vzhledem ke zvolené předloze je poněkud kuriózní, že většině herců činí slyšitelné potíže mluvit doopravdy vulgárně (úlohu jim neulehčil ani nevěrohodně znějící překlad). Stylizované "poetické" scény působí pro změnu kostrbatě a samoúčelně, přestože se v nich objevuje pár výtvarně zajímavých nápadů: zároveň roztomilé i odporivé figurky plyšových zvířátek v nadživotní velikosti a s naturalisticky vyvedenými pohlavími nebo mnohonásobně zvětšené drogové nádobíčko.

Nejživěji z celého představení nakonec vyzněly přímočaře zábavné výstupy jako absurdní přijímací pohovor, při němž se uchazeč o práci ze všech sil snaží, aby nebyl přijat, blábolivý projev na pohřbu předávkovaného kamaráda nebo abstraktní setkání se středostavovskými spořádanými rodiči. Rozehrávání schématu "vtipně odvázaní mladí" versus "tupí a směšní staří" však zároveň přispívá ke ztriviálnímu celkovému vyznění, a to bez ohledu nato, jde-li o nedomyšlený důsledek snahy o maximální veselí nebo o vědomé nadbívání teenagerovskému publiku.

Odvaha, s jakou se u Bezručů pustili do souboje s populárním filmem, sice zaslouží uznání, bohužel však právě toto nevyhnutelné srovnání krutě dokazuje, že se ostravská inscenace navzdory několika působivým momentům nepovedla. Mezi mladšími diváky asi nedosáhne slušného ohlasu, to však nic nemění na tom, že postrádá hlubší záběr a věrohodnou atmosféru: tedy právě to, čím je filmový Trainspotting zajímavý a mimořádný.

Autor: Vladimír Mikulka / MF Dnes

Výpadek proudu hru neukončil

Tma přerušuje dialog herců při premiéře hry Irvina Welshe *Trainspotting*. Nastává chvíle trapného ticha. Podniku SME, který je na každé vstupence uveden jako sponzor, se málem podařilo ukončit premiéru.

Herci se však nevzdávají. Na jevišti se objevují se svíčkami, navzájem si svítí a zbývající pasáže dohrají. Dokonce tak, že někteří diváci si myslí, že to patří ke hře. Po aplausu uvaděčky a hasič s baterkami osvětlují odchod diváků.

Světlo se rozsvítí asi po hodině v okamžiku, kdy se režisér Tomáš Svoboda rozplývá nad hereckým souborem: "Pokud herci zvládnou výpadek proudu v okamžiku, kdy ještě následuje asi tak patnáct světelných změn, kdy tam mají asi osm hudebních čísel, na kterých je závěr dost závažně postavený a oni to dokážou zahrát před publikem s pár svíčkami, na scéně je přitom nasvětlují lidé, kteří tam vlastně v ten okamžik ani nemají být, tak si myslím, co já? To vůbec není o mě, to je o nich."

Na vypnutý proud, sice ne na premiéře, vzpomíná nejdéle sloužící "bezručák" Jan Odl: "Půl hodinu jsem tehdy na jevišti vyprávěl divákům vtipy. Byla to komedie, takže to šlo." Pro představitele hlavní role Filipa Čapku je to nová zkušenost: "Zažil jsem hrůzné premiéry, úrazy a podobně, ale vypnutí elektřiny ne." Teď po představení je už spokojený, ale protože je nemocný, tak si představení, jak sám říká, moc neužíval. "Bojoval jsem sám se sebou více než s čímkoliv jiným. Pokud to nebylo vidět, tak je to dobře."

Autor: (mý) / MF Dnes

Trainspotting

Závěr divadelní dramatizace, kterou v české premiéře představilo ostravské DPB je jiný než filmový. Končí pohřbem kamaráda Tommyho, který se smolně, a přece zákonitě stal první obětí sebevraždného způsobu života. Kdo je Tommy?? probere se v jednu chvíli mimořádný Spud (Jan Plouhar), aby dokumentoval svou totální ztrátu orientace. Odpověď na zdánlivě zmatečnou otázku je jednoduchá. Potenciálně se mrtvým Tommym může stát každý z mladých diváků, jemuž by zachutnal život na heroinu. Toto moralistní memento je naštěstí jak v textu, tak v inscenaci samotné spolehlivě zapouzdřeno, čili neodrazuje a neotravuje jednoznačným soudem. Postačí konstatování: život je volba, dáte-li se napravo, čeká vás to a to, půjdete-li vlevo, nečeká vás žádná velká zábava, ale přežijete.

Divadelní inscenace na téma mládež a drogy dopadají hrozně. První minuty ostravské inscenace v režii Tomáše Svobody naplňují neblahé očekávání: parta vyhastrošených mládenců čelem k divákům komentuje fotbalový zápas. Dojem křečovitého markýrování drsné reality však záhy mizí spolu s tím, jak se z partičky postupně vylupují jednotlivé charakteristické figury. Ostravští herci, jmenovitě Filip Čapka, Jan Plouhar, Josef Kaluža, Roman Harok, Michal Čapka, Daniel Zaoral, ale i mladé herečky Ivana Stejskalová, Lucie Žáčková a Nikola Birklenová většinou ustáli balanc na hraně žádoucí autentičnosti a sebestylizace do podoby vyšinutých týpků. Kupříkladu Jan Plouhar se kroucí a šklebí skoro jako české vydání gumovitého komika Jimmyho Carreyho, nicméně i tím manifestuje sebedestruktivní postoj mladička ztraceného ve svých stylizacích. Zasmušile věcný výraz neopouštějící tvář Filipa Čapky dostatečně naznačuje schopnost kritičtější sebereflexe. Přirozeně hraje a patřičně cyničtí jsou herci i ve chvíli, kdy divákům po nijak malých dávkách podávají drsný humor, příkladně Lucie Žáčková, když se svěřuje, jaké exkrementy namíchala do jídla protivným hostům. Herečtí představitelé starší generace přišli trochu zkrátka, s výjimkou Norberta Lichého, který si vychutnal ve své trojroli škálu odpudivých poloh.

Není to tak dávno, co Divadlu Petra Bezruče hrozil ze strany magistrátního zřizovatele zánik. Stačil jediný neuvážený krok a divadlo by se nedožilo současnosti, kdy vytváří jednu pozoruhodnou inscenaci za druhou. Stačilo málo a bylo by o jednu divadelní éru méně.

Autor: Richard Erml / Reflex

Trainspotting na divadle

V ostravském Divadle Petra Bezruče a záhy poté i v pražském Divadle v Celetné a v Činoherním studiu v Ústí nad Labem se uskutečnily premiéry kultovního Trainspottingu. Bezručovci potvrdili, že každou novou inscenací naplňuje cestu za titulem Divadlo roku. Šlapou tak na paty hradeckým klicperovcům nebo Dejvickému divadlu ... Veškerá expresiva a repliky z nich spletené vyjadřují herci DPB přirozeně, a překonávají tak i kolegy z ústeckého Činoherního studia, kteří k nám s cool přišli první. Hereckým objevem v souboru DPB se v Trainspottingu stal Jan Plouhar, krok s ním drží Michal Čapka, jeho bratr Filip, Roman Harok, Daniel Zaoral a Josef Kaluža. Stejně silným týmem je fraucimór DPB: Lucie Žáčková, Nikola Birklenová a novicka z Českého Těšína, živé stříbro Ivana Stejskalová. Divadlo Petra Bezruče dnes v Česku představuje jedinečný fenomén soustředěný na divadlo pro mládež? Nanejvýš tvrdě, avšak apelativně si všímá, jak namísto revolučního činu v globálním světě funguje už jen sebezničení.

Autor: Jiří P. Kříž / Právo

Drsné obrazy ze života narkomanů

Začíná se pěkně zostra, jak se ve hře o narkomanech sluší a patří. Banda výrostků před televizorem řadí a pokřikuje podle zásady "každé druhé slovo sprosté". Ani režisér Tomáš Svoboda toho mnoho nevymyslel. Pominul nabízející se obrazivé vize a asociace, atmosféru drogového požívání a prožívání sugeroval pouze asistencí příslušných zvířátek obrovskou lžící krmících své lidské klienty ... Filip Čapka na rozdíl od siláckých výlevů party i karikujícího exhibicionismu Jana Plouhara v roli přímočařejší se rozkládajícího Spuda založil svůj projev na jemných variacích náladových poloh ... Ze světa těch normálních má nejsilnějšího partnera v Norbertu Lichém, jenž nenápadnými, civilními prostředky, avšak s naléhavou účinností diferencuje autoritativní postavy establishmentu ... Někoho to zřejmě provokuje, někoho baví, mě osobně to už spíše unavuje a nudí.

Autor: Zdeněk Hořínek / Lidové noviny

Trainspotting je vždy jevištním oříškem

Režisér Tomáš Svoboda vsadil na nápaditost a vtip při práci s herci, a tak ne všechny vulgarismy působí jako šokující a extravagantní ... Imaginativně rozehrané obrazy nepostrádají ani groteskní rovinu černého humoru. Mladému divákovi je servírován "gejzír satanských lákadel pekelné závislosti" dokonce v poeticky laděných příměrech (pestrý rej krysiček, morčete, králíčka). Ve výsledném dojmu ale až překvapivě převažuje pedagogický návodný impuls k serióznímu zamyšlení obecně. Z hereckých protagonistů zaujmou především Filip Čapka, Jan Plouhar a Norbert Lichý. Trainspotting je určitým pokusem sdělit emotivně určitý stav věcí na planetě Zemi. Samozřejmě, že toto sdělení může vyvolat řadu kontroverzních ohlasů. Ale i od toho zde máme divadlo ...

Auotr: Ladislav Knížátko / Deník